

راهنمای نوشتن ادعانه

ادعانه از مهمترین مدارک مرتبط با اختراع است که چه به لحاظ فنی و چه به لحاظ حقوقی دارای جایگاه و اهمیت خاصی است. همانطور که در تعریف اختراع ذکر شده، اختراع راه حلی تکنیکی به منظور حل مشکل فنی موجود است و باید دارای هر سه شرط زیر باشد:

- جدید بودن در سطح جهان
- داشتن گام ابتکاری قابل ملاحظه
- کاربرد صنعتی

هنگام تنظیم فایل ادعانه باید به این نکته توجه داشت که هر ادعا به نحوی هر سه شرط فوق را برآورده کند. می بایست در این فایل لزوماً با بیانی کاملاً دقیق، محدوده فنی و تکنیک طرح ارائه گردد بگونه ای که ادعاها بیانگر برجستگی های فنی و فاکتورهای نوآورانه ای باشد که مخترع خواستار انحصار و حمایت از آن است.

موضوعات اختراع بطور کلی در یکی از دو چارچوب «روش، فرآیند» یا «دستگاه، فرآورده» تقسیم بندی می شوند که این امر در نحوه تنظیم ادعاها موثر خواهد بود. بر این اساس ادعانه ها به سه دسته زیر تقسیم بندی می شوند:

الف) موضوع اختراع یک فرآورده، محصول، وسیله یا دستگاه باشد:

ادعاهای اختراع به گونه ای نوشته شود که بیانگر ویژگی های فنی آن محصول باشند. در واقع ساختار فیزیکی، مکانیکی موضوع و نحوه قرار گیری (اتصال یا تماس) آنها با هم شکل دهنده اسکلت اصلی ادعاها خواهند بود. معمولاً این نمونه ادعاها با عباراتی مثل "یک وسیله، یک برنامه کامپیوتری، یک تجهیز، یک فرآورده، یک محصول، یک دستگاه، یک قطعه، یک ابزار، یک سیستم (فیزیکی) و..." آغاز می شوند.

ب) موضوع اختراع یک روش یا فرآیند باشد:

ادعاهای اختراع باید به گونه ای نوشته شود که بیانگر ویژگی های فنی و مراحل تکنیکی آن فرآیند باشند. در این حالت ادعا یا ادعاهای اختراع، مراحل را که جهت انجام آن فرآیند نیاز است، مورد ادعا قرار می دهد و ادعا با عباراتی مانند یک فرآیند، یک روش، یک سیستم (فرآیندی) و ... آغاز می شود.

ج) اختراع ترکیبی از یک فرآورده و فرآیند تولید مرتبط با آن باشد:

در این حالت ادعاهای اختراع حداقل دارای دو ادعای مستقل می باشند. یکی برای فرآیند و دیگری برای محصول. مانند اختراعی با عنوان "روش و دستگاهی جهت انجام ماشینکاری الکتروشیمیایی"

مجموعاً در هر ۳ حالت لازم است بدون اشاره به مزایای اختراع و یا قضاوت در مورد ویژگی های آن، اختراع از بعد فنی تشریح شود، به گونه ای که از آن برآید اختراع می تواند به درستی عمل کند و در عین حال آن را متفاوت از آنچه که در دانش فنی پیشین شناخته شده توصیف نماید. به عبارت دیگر آنچه که باعث تفاوت اختراع صورت گرفته با دانش فنی پیشین (و یا اختراعات قبلی) است به طور ضمنی در ادعاها اشاره شود. گرچه گاهی در ادعای اول اجزاء مهم و اصلی اختراع نیز معرفی می شوند اما الزامی به معرفی تمام عناصر و اجزاء اختراع نمی باشد مگر آنکه در جزئی تکنیک جدیدی به کار رفته باشد و یا به صورت ابتکاری کاربرد جدیدی از آن جزء بیان شده باشد.

شیوه نگارش ادعانامه

دقت در توصیه های زیر ضروری بنظر می رسد:

- فایل ادعانامه فقط باید شامل ادعاها بصورت شماره گذاری شده باشد. در ادعای شماره یک که ادعای مستقل است کلیت ادعای اختراعی بیان شود و در ادعاهای وابسته بعدی ضمن ارجاع به شماره ادعای مستقل، جزئیات فنی و تکنیک موضوع، صریح و شفاف و دقیق ارائه گردد. دقت کنید که هر تقاضای ثبت اختراع حداقل دارای یک ادعای مستقل می باشد و بسته به موضوع مورد ادعا، بیش از یک ادعای مستقل نیز متصور است. ادعاهای وابسته می توانند به ادعای مستقل یا حتی به ادعاهای وابسته قبل از خود وابستگی داشته باشند. فرض کنید ادعای وابسته «۴» به ادعای مستقل «۱» یا مثلاً ادعای وابسته «۲» وابستگی دارد، این به معنای آن است که در ادعای «۴» جزئیاتی دقیق تر و جزئی تر درباره ادعای «۱» یا «۲» ارائه می شود. بر این اساس ادعای «۴» می تواند اینگونه آغاز شود: مطابق ادعای «۱» یا مطابق ادعای «۲»
- هر شماره از ادعاها به صورت یک عبارت یکپارچه و کامل تنظیم شود یعنی از یک جمله کامل یا از چند جمله مرتبط به هم تشکیل شده باشد به نحوی که در هر شماره از ادعاها تنها یک مرتبه از نقطه و در پایان آن استفاده شود.
- ادعاها محل ارائه مزایا، قابلیت ها، کاربردها، قضاوت در مورد ویژگی ها و مانند اینها نمی باشد. ادعاها باید تکنیک و ابتکاری که باعث بروز آن مزایا و قابلیت ها و کاربردها شده بیان کند.
- هر ادعا بصورت یک گزاره قابل ارزیابی و قابل اعتبارسنجی تنظیم شود لذا مطالب کلی و مبهم و غیر قابل سنجش و غیر قابل ارزیابی، ادعا محسوب نمی شوند.
- ادعاها از اطلاعات ارائه شده در فایل «توصیف اختراع» فراتر نرفته و بطور کامل در این فایل و خصوصاً بخش «ارائه راه حل برای مشکل فنی موجود...» اثبات و مدلل شده باشد. به بیان دیگر لازم است هماهنگی کامل و ارتباط تنگاتنگی بین فایل های «توصیف اختراع» و «ادعا یا ادعاهای اختراع» برقرار باشد و تک تک ادعاها در فایل «توصیف اختراع» پشتیبانی شوند.

- از ذکر مقدمه هایی مانند «اینجانب ادعا می کنم که برای اولین بار این کار را انجام داده ام...» یا مشخصات هویتی مخترعین و مانند اینها خودداری شود.
- در فایل ادعاها از ذکر مطالب خارج از ادعاهای شماره گذاری شده، تحت هر عنوانی (مانند تکنیک ساخت، عناصر اختراعی، اجزاء اختراع و مانند اینها) خودداری شود.

ادعاهای نوشته شده در یک ادعانامه، به دو دسته کلی ادعاهای مستقل و ادعاهای وابسته تقسیم می شوند و معمولاً تعداد ادعاهای مستقل کمتر از ادعاهای وابسته است و در بیشتر موارد، ادعاهای اختراع تنها مشتمل بر یک یا دو ادعای مستقل می باشند.

الف) ادعای مستقل:

ادعای مستقل ادعایی است که به سایر ادعاها وابستگی نداشته و به تنهایی و به وضوح ویژگی های فنی اصلی اختراع را در خود جای داده باشد. تمام اظهارنامه های اختراع شامل یک یا در برخی موارد دو یا چند ادعای مستقل می باشند. همیشه اولین ادعا قطعاً یک ادعای مستقل بوده و این ادعا بیشترین دامنه حمایت از اختراع را طلب می کند، بدین معنی که عموماً طولانی تر از ادعاهای دیگر است و به گونه ای به تکنیکهای اصلی کار اشاره کرده و اغلب اجزاء موثر (زمانی که اختراع فرآورده است) یا مراحل اصلی اختراع (زمانی که اختراع فرآیند است) در آن بیان می شوند.

ب) ادعای وابسته:

هر ادعای دیگری که به بیان سایر ویژگیهای فنی اختراع بپردازد و یا جزئیات فنی موارد ذکر شده در ادعای مستقل یا ادعاهای وابسته دیگر را تشریح کند، در زمره ادعاهای وابسته به حساب می آید. معمولاً این ادعاها با ارجاع به سایر ادعاها شروع می شوند. ادعای وابسته ممکن است به ادعای مستقل، یک یا چند ادعای وابسته و یا همزمان به ادعای مستقل و وابسته ارجاع داده باشد. ادعاهای وابسته عموماً کوتاهتر هستند و نسبت به ادعاهای مستقل محدوده حمایت کمتری را پوشش می دهند. معمولاً ابتدای ادعای وابسته با ارجاع به ادعاهای پیشین به صورتهای زیر آغاز می شود. آغاز می شود: مطابق ادعای شماره همچنین در مواردی ادعای وابسته می تواند به چند ادعا ارجاع دهد، مثلاً: "مطابق ادعای شماره یک و دو"

نمونه ادعانه

مثلا فرض کنید که شخصی برای اولین بار دوچرخه را ساخته است و می خواهد ادعانه آن را بنویسد:

ادعای شماره ۱: آنچه ادعا می شود وسیله نقلیه ایست متشکل از دو چرخ که در ابتدا و انتهای یک سازه فلزی نصب می شوند و سرنشین که در فاصله بین دو چرخ روی قسمت تعبیه شده می نشیند و با استفاده از نیروی عضلات پا امکان جابجایی وسیله و سرنشین را فراهم می کند، که این وسیله از اجزای زیر تشکیل شده است:

- دو عدد چرخ در جلو و عقب،

- بدنه و سازه فلزی که اجزای مختلف این وسیله نقلیه بر روی آن نصب می شوند،

- زین یا صندلی برای نشستن سرنشین،

- زنجیر، توپی و چرخ زنجیر برای انتقال حرکت بین چرخ ها،

- رکاب برای انتقال نیروی پای سرنشین و

- سیستم ترمزگیری

ادعای شماره ۲: مطابق ادعای شماره ۱ جهت انتقال نیروی عضلات پا به چرخ ها از دو چرخ زنجیر استفاده می شود به نحوی که چرخ زنجیر بزرگتر در پایین سازه دوچرخه و دقیقا در زیر پاهای راننده نصب می شود و چرخ زنجیر دوم روی محور چرخ عقب نصب می گردد و حرکت عضلات پا از طریق مکانیزم رکاب و به واسطه یک زنجیر باعث چرخش چرخ عقب دوچرخه می شود.

ادعای شماره ۳: مطابق ادعای شماره ۲ مکانیزم رکاب به گونه ای طراحی شده که حرکت رفت و برگشت ساق پای سرنشین را به حرکت دورانی چرخ زنجیر تبدیل می کند و این چرخش به واسطه دو بلبرینگ که در داخل توپی مرکزی قرار دارند تسهیل می شود.

ادعای شماره ۴: بنا بر ادعای شماره ۲، چرخ زنجیر عقب به نحوی طراحی شده است که تنها امکان انتقال نیرو جهت حرکت دوچرخه به سمت جلو را داراست و در جهت عکس هرز دوران میکند و نیرویی انتقال نمی دهد.

ادعای شماره ۵: مطابق ادعای شماره ۱ چرخ های دوچرخه متشکل از یک رینگ فلزی است که لاستیک روی آن سوار و داخل لاستیک تیوب باد شده قرار دارد و جهت استحکام بخشیدن به رینگ و جلوگیری از خم شدگی رینگ در برابر فشارهای ناشی از سطح جاده، محیط رینگ توسط تعدادی سیم فلزی به توپی قرار گرفته در مرکز رینگ متصل میشود.

ادعای شماره ۶: مطابق ادعای شماره ۵ جهت جلوگیری از سایش تیوب در اثر انتهای سیمهای فلزی از یک لایه لاستیک ضدسایش روی محیط بیرونی رینگ استفاده می شود تا در فاصله بین انتهای سیم و تیوب قرار گیرد.

ادعای شماره ۷: مطابق ادعای شماره ۱ زین دوچرخه با استفاده از تعدادی فنر و میرا کننده به گونه ای طراحی شده که آسایش مطلوب سرنشین را تامین کند و به واسطه یک مکانیزم قابل تنظیم بالای سازه سوار میشود.

ادعای شماره ۸: مطابق ادعای شماره ۱ جهت چرخش آسان چرخ ها حول محور چرخ از یک تویی استفاده میشود که در داخل آن بلبرینگ های تماس زاویه ای به منظور سوار شدن تویی روی محور استفاده شده است.

بقیه ادعاها الی آخر... البته روشهای نوشتن ادعا بسته به نوع اختراع ممکن است متفاوت باشند و توصیه میشود با یافتن اختراع های مشابه به کار خود در google patent یا سایر پایگاه های داده مربوط به اختراع، مناسبترین ادعانامه تنظیم شود. ادعاها باید تکنیک های فنی نوآورانه و ویژگیهای ابتکاری طرح را مورد ادعا قرار دهد.